

НАРОДНА БАНКА СРБИЈЕ

ИЗВЕШТАЈ О РЕЗУЛТАТИМА АНКЕТЕ О КРЕДИТНОЈ АКТИВНОСТИ БАНАКА

Извештај за треће тромесечје 2014.

Новембар 2014.

Уводна напомена

Народна банка Србије је од 2014. године почела да спроводи анкету о кредитној активности банака. Циљ те анкете је унапређење анализе кретања на кредитном тржишту увидом у ставове представника банака о оствареним и очекиваним променама како на страни понуде кредита од стране банака, тако и на страни тражње приватног сектора за кредитима.

Анкета се састоји од десет питања која се односе на кредите привреди и становништву. Испитаници одговарају о промени кредитних стандарда¹, као и утицају фактора на њихову промену, затим о промени услова одобравања кредита, промени тражње за кредитима и утицају фактора на промену тражње.

У овом документу сумирани су резултати анкете спроведене од 1. до 10. септембра 2014. године. У анкети су исказани ставови банака о променама током трећег тромесечја и очекиваним променама на кредитном тржишту у четвртном тромесечју 2014. године. Од укупно 29 банака с дозволом за рад Народне банке Србије, учествовало је њих 26, што обезбеђује готово потпуну покривеност кредитног тржишта, јер учешће ових банака износи 99% билансне суме банкарског сектора. Резултати анкете су приказани у виду нето процента.

Нето проценат за одговоре о питањима о понуди кредита дефинисан је као разлика између збира учешћа банака које су одговориле да су кредитни стандарди „знатно пооштрени“ и „донекле пооштрени“ и збира учешћа банака које су одговориле да су „знатно ублажени“ и „донекле ублажени“. Позитивна вредност нето процента указује на нето пооштравање, а негативна на нето ублажавање кредитних стандарда. Нето проценат за одговоре на питања о факторима дефинисан је као разлика између учешћа банака које су одговориле да је дати фактор допринео пооштравању и учешћа банака које су одговориле да је допринео ублажавању кредитних стандарда. Када је у питању тражња за кредитима, нето проценат је дефинисан као разлика између збира учешћа банака које су одговориле да је она „знатно повећана“ и „донекле повећана“ и збира процената банака које су одговориле да је „знатно смањена“ и „донекле смањена“. Према томе, позитивна вредност нето процента указује на нето повећање, а негативна на нето смањење тражње.

---

¹ Кредитни стандарди су писане и неписане интерне смернице или критеријуми који одражавају кредитну политику банке (нпр. приоритети у погледу врсте кредита, колатерала, сектора, региона и сл.).

САДРЖАЈ

РЕЗИМЕ.....	5
КРЕДИТИ ПРИВРЕДИ.....	6
КРЕДИТИ СТАНОВНИШТВУ	10

Резиме

Пооштравање кредитних стандарда које банке примењују при одобравању кредита привреди настављено је и током трећег тромесечја. Пооштрени су услови који се односе на максималан износ и рочност кредита, као и на захтевано обезбеђење кредита. С друге стране, смањене су каматне марже и провизије и накнаде. Према оцени банака, тражња предузећа за кредитима била је повећана, и то посебно за динарским.

Банке очекују да ће у четвртог тромесечју бити додатно пооштрени кредитни стандарди за кредите великим предузећима, док ће за остале категорије предузећа бити ублажени. У оцени банака преовладава мишљење да ће и током четвртог тромесечја бити повећана тражња предузећа за кредитима.

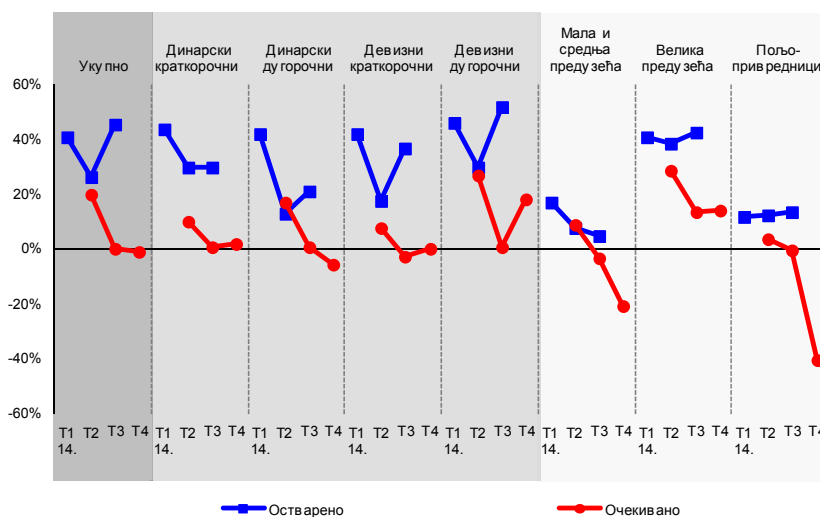
Кредитни стандарди за одобравање кредита становништву су у трећем тромесечју пооштрени код релативно малог дела банкарског сектора. Уколико се посматрају услови за одобравање кредита, банке су наставиле са смањењем каматних маржи и продужавањем рока отплате девизних кредита. Према мишљењу банака, повећана је тражња становништва за динарским готовинским кредитима и кредитима за рефинансирање дуга, док је тражња за девизним стамбеним кредитима смањена.

Очекивања банака у погледу кретања на сегменту кредитног тржишта који се односи на становништво указују на могуће ублажавање кредитних стандарда и наставак раста тражње за динарским кредитима, али се не очекује опоравак тражње за стамбеним кредитима.

Кредити привреди

У трећем тромесечју је настављено поштравање кредитних стандарда при одобравању кредита привреди. Иако су кредитни стандарди поштравени за све врсте кредита, поштравање је било најзаступљеније на сегменту тржишта који се односи на велика предузећа, тј. на дугорочне девизне кредите. Изузимајући кредите великим предузећима, где се и током четвртог тромесечја очекује наставак поштравања кредитних стандарда, банке су први пут најавиле ублажавање стандарда за остале кориснике кредита у четвртом тромесечју.

Промена кредитних стандарда у одобравању кредита и кредитних линија предузећима
(нето проценат)

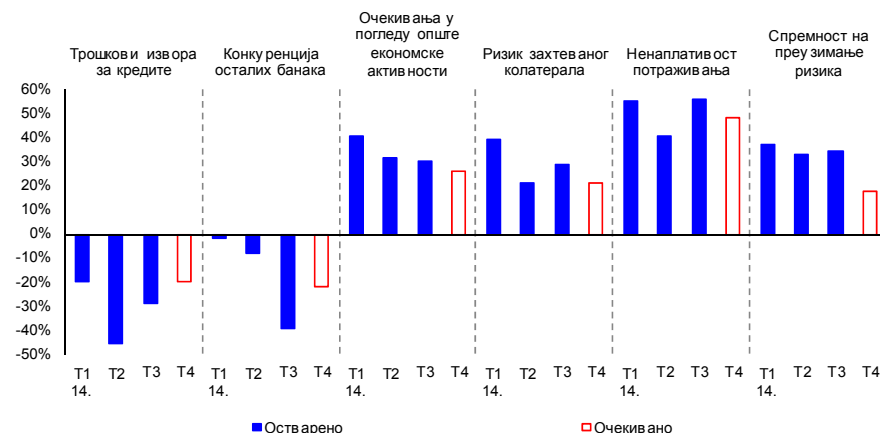
Извор: НБС.

* Позитивна вредност указује на поштравање кредитних стандарда, негативна на ублажавање кредитних стандарда.

** На графиконима није приказан интензитет промене.

Фактори који су допринели поштравању кредитних стандарда односе се искључиво на перцепцију ризика банака, пошто су трошкови извора кредитне активности и конкуренција осталих банака деловали у правцу ублажавања кредитних стандарда. Строже оцењивање кредитне способности клијената потиче од ненаплативости потраживања, на које се надовезује и отежано покривање губитака продајом колатерала. Додатно, песимизам банака је заступљен и у погледу очекиване будуће економске активности, тако да је спремност банака за преузимање ризика у трећем тромесечју била мања него у другом тромесечју.

Утицај фактора на промену кредитних стандарда у одобравању кредита и кредитних линија предузећима
(нето проценат)

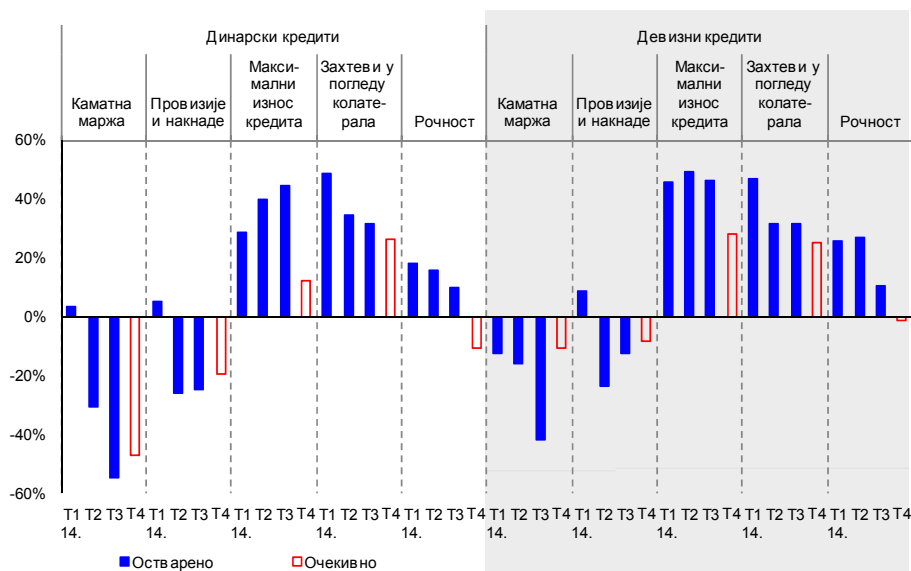
Извор: НБС.

* Позитивна вредност указује на допринос датог фактора поопштравању кредитних стандарда, негативна на допринос датог фактора у блажавању кредитних стандарда.

** На графиконима није приказан интезитет промене.

У трећем тромесечју је настављен пад цене кредита привреди (каматне марже и провизије и накнаде), при чему је смањење каматних маржи у поређењу с претходним анкетама у трећем тромесечју било заступљено код највећег броја банака до сада. Иако је највећи број банака снизио каматне стопе и марже, приметно је и поопштравање неценовних услова за кредите код мањег броја банака. Тако је у трећем тромесечју у односу на друго тромесечје смањен максималан износ кредита и поопштрени су захтеви у погледу обезбеђења

Промена услова за одобравање кредита и кредитних линија предузећима
(нето проценат)

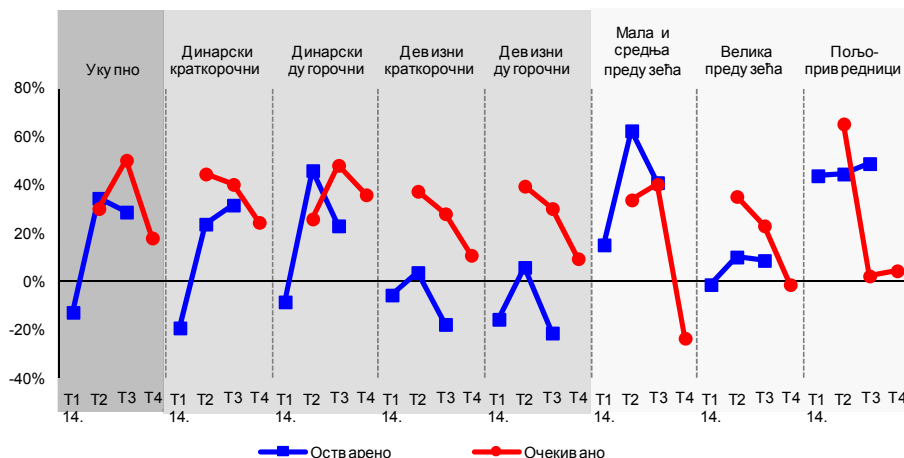
Извор: НБС.

* Позитивна вредност указује на поопштравање услова, негативна на улажавање услова.

** На графиконима није приказан интезитет промене.

кредита, док је максимална рочност кредита смањена. Слична кретања се очекују и у четвртном тромесечју, при чему се, поред даљег смањења каматних маржи, очекује и повећање рочности за динарске кредите, док се код осталих услова очекује даље поштравање.

Промена тражње предузећа за кредитима (нето проценат)

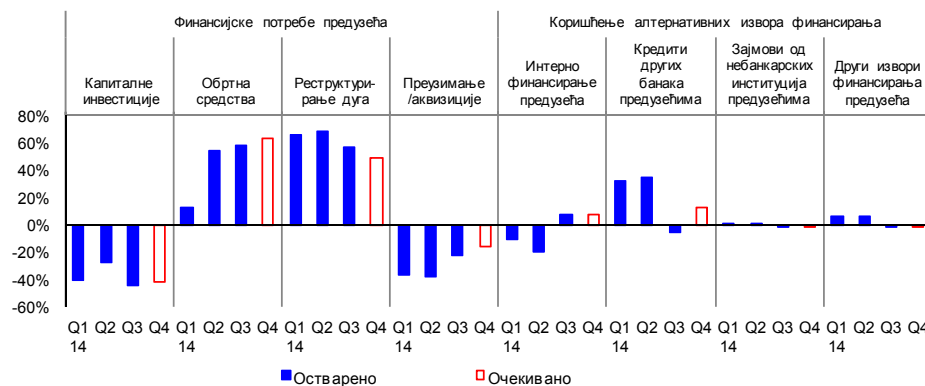
Извор: НБС.

* Позитивна вредност указује на повећање тражње, негативна на смањење тражње.

** На графиконима није приказан интензитет промене.

У складу са очекивањима из јулске анкете, у трећем тромесечју је повећана тражња предузећа за кредитима. Према мишљењу банака, тражња предузећа је повећана искључиво за динарским кредитима, док је за девизним кредитима смањена, што се може објаснити одобравањем субвенционисаних кредита привреди који су искључиво реализовани у динарима. Као и у претходним анкетама, већина банака је оценила да су кључни фактори раста тражње потреба

Утицај фактора на промену тражње предузећа за кредитима (нето проценат)

Извор: НБС.

* Позитивна вредност указује на допринос датог фактора повећању тражње, негативна на допринос датог фактора смањењу тражње.

** На графиконима није приказан интензитет промене.

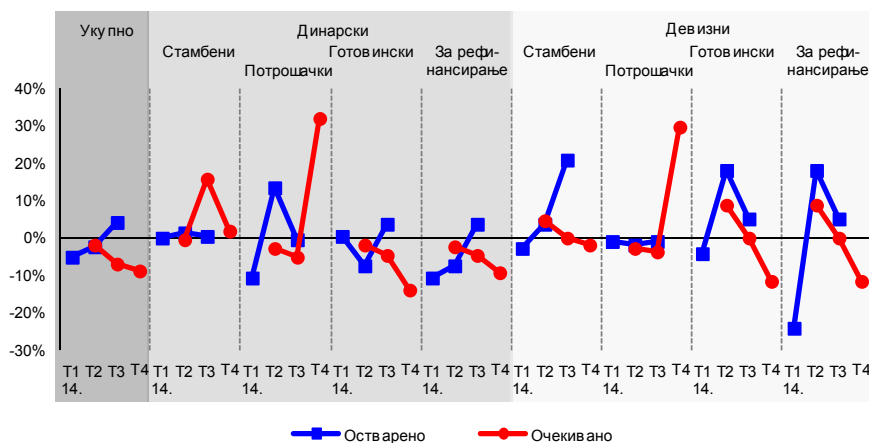
за улагањем у обртна средства и рефинансирање дуга, док су финансирање капиталних инвестиција и преузимање/аквизиција допринели смањењу тражње за кредитима.

Иако преовладава оцена банака да ће у четвртм тромесечју тражња предузећа за динарским и девизним кредитима бити повећана, очекивања банака о овом питању су подељена. Резултати анкете указују на то да се не очекује промена тражње великих предузећа и пољопривредника, али да се очекује смањење тражње малих и средњих предузећа.

Кредити становништву

Банке с мањим тржишним учешћем поопштриле су у трећем тромесечју кредитне стандарде које примењују приликом одобравања кредита становништву. Ипак, уколико се посматрају различити сегменти тржишта кредита становништву, може се уочити да је поопштравање кредитних стандарда било минимално заступљено код готово свих типова кредита становништву, а да је код стамбених кредита поопштравање било нешто израженије.

Промена кредитних стандарда у одобравању кредита становништву
(нето проценат)

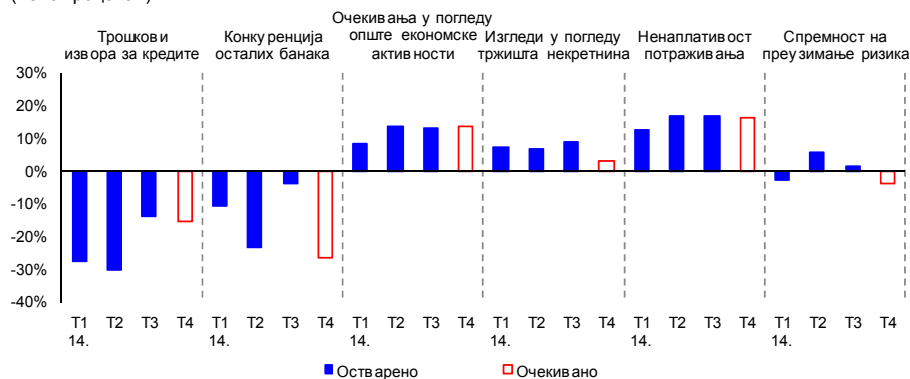
Извор: НБС.

* Позитивна вредност указује на поопштравање кредитних стандарда, негативна на ублажавање кредитних стандарда.

** На графиконима није приказан интезитет промене.

Због мање заступљености ненаплативих потраживања, код кредита становништву, за разлику од кредита привреди, знатно је повољнија перцепција ризика и спремност банака за преузимање ризика остала је готово непромењена

Утицај појединих фактора на промену кредитних стандарда у одобравању кредита и кредитних линија становништву
(нето проценат)

Извор: НБС.

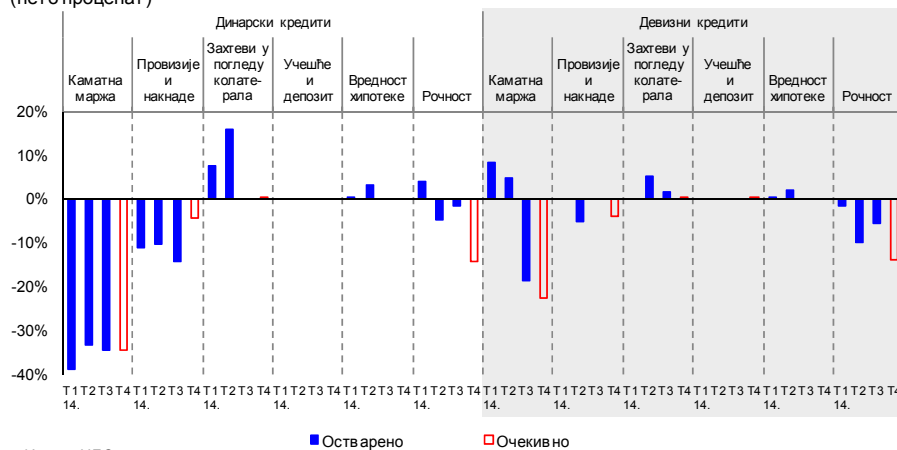
* Позитивна вредност указује на допринос датог фактора поопштравању кредитних стандарда, негативна на допринос датог фактора ублажавању кредитних стандарда.

** На графиконима није приказан интезитет промене.

током трећег тромесечја. С друге стране, на ублажавање кредитних стандарда при одобравању кредита становништву деловали су трошкови извора за кредите и конкуренција осталих банака.

Ценовни услови при одобравању кредита становништву су ублажени, нарочито каматне марже које су смањене и код динарских и девизних кредита, док су провизије банака смањене код динарских кредита. Продужени су рокови отплате девизних кредита и грејс периода, док су остали услови који се односе на учешће, вредност хипотеке и захтеве у погледу колатерала остали непромењени. Слична кретања се очекују и у четвртном тромесечју, с тим што поједине банке очекују и продужење максималне рочности динарских кредита, као и смањење провизија и накнада приликом одобравања девизних кредита.

Промена услова за одобравање кредита становништву
(нето проценат)

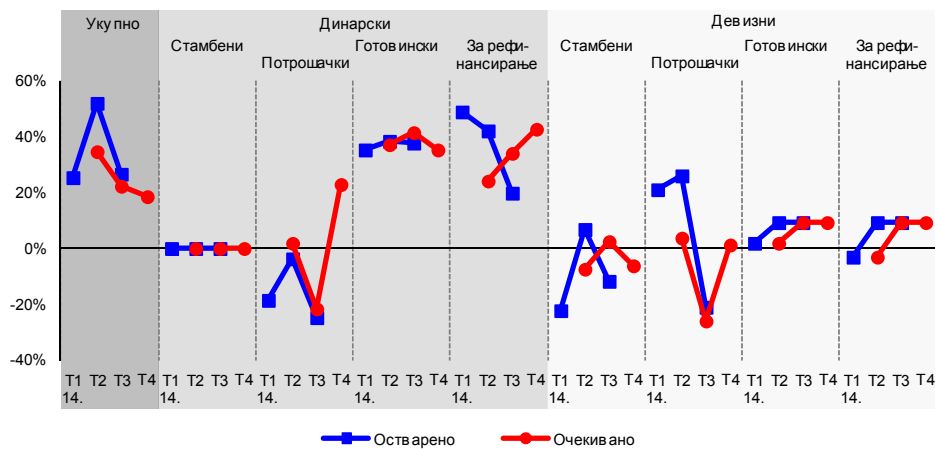
Извор: НБС.

* Позитивна вредност указује на поштравање услова, негативна на ублажавање услова.

** На графиконима није приказан интензитет промене.

Банке су оцениле да је тражња становништва за кредитима у трећем тромесечју повећана. Посебно је била наглашена повећана тражња за готовинским динарским кредитима, док је тражња за стамбеним и потрошачким кредитима смањена. Једини фактор који је позитивно утицао на тражњу биле су потребе за рефинансирањем постојећег дуга. Остали фактори су, према мишљењу банака, негативно утицали на тражњу становништва, при чему се посебно истичу зараде и запосленост становништва. У наредном тромесечју се очекује даљи раст тражње становништва за свим категоријама кредита изузев стамбених.

Промена тражње предузећа за кредитима (нето проценат)

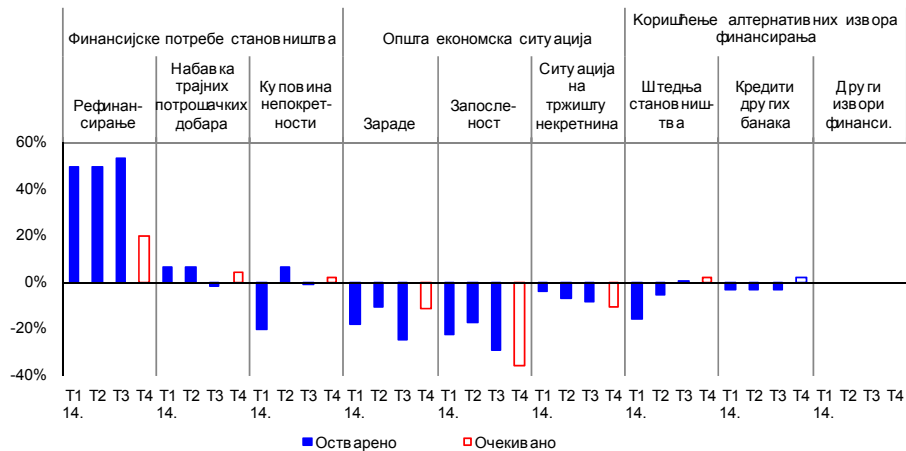

Извор: НБС.

* Позитивна вредност указује на повећање тражње, негативна на смањење тражње.

** На графиконима није приказан интезитет промене.

Утицај фактора на промену тражње предузећа за кредитима (нето проценат)

Извор: НБС.

* Позитивна вредност указује на допринос датог фактора повећању тражње, негативна на допринос датог фактора смањењу тражње.

** На графиконима није приказан интезитет промене.